

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Posudek oponentky

Předkladatelka práce: Barbora Fürstová
Studijní program: Předškolní a mimoškolní pedagogika
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Název práce: Možnosti vzdělávání dětí s mentální retardací v předškolním věku
Vedoucí práce: doc. PhDr. Josef Slowík, Ph.D.
Oponent práce: Mgr. Šárka Káňová, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE A JEHO NAPLNĚNÍ

Autorka se v práci zabývá aktuálním tématem možnostmi vzdělávání dětí předškolního věku s mentálním postižením. Napříč textem se objevuje pojem mentální retardace. V dnešní době, mj. v kontextu prosazování práv a oprávněných zájmů osob s postižením a s Úmluvou o právech osob s postižením, je však tento termín považován za překonaný a v určitých kontextech spíše za nevhodný. Bývalo by dobré na tuto určitou rozporuplnost a vývoj užívání termínu upozornit a věnovat mu větší pozornost.

Výzkumné cíle pátrající po 1) pozadí voleb rodičů dětí předškolního věku s mentálním postižením při volbě vzdělávací dráhy jejich dětí a 2) preferencí pedagogů při vzdělávání těchto dětí, rovněž tak i zvolené metody zkoumání, považují za nosné a adekvátní.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ

Autorka čerpala z přiměřeného množství odborných zdrojů, zákonných a podzákonných norem, tak i z metodologické literatury z oblasti pedagogického výzkumu. V textu teoretické části se zabývá tématy, která jsou z hlediska zaměření práce relevantní a s evidentní vazbou na výzkumné šetření. Co se týká volby odborných zdrojů, šlo však v některých případech již o poněkud starší zdroje, které by bylo vzhledem k tomu, že situace v oblasti podpory osob s mentálním postižením je velmi turbulentní a neustále se vyvíjející, nahradit aktuálnějšími tituly, reflektujícími sociální, resp. lidsko – právní model postižení.

Autorka nastiňuje základní teoretická východiska, věnuje se fenoménu mentální retardace (postižení) (definici, klasifikaci, etiologii a diagnostice) a dále pak edukaci dětí žijících s mentálním postižením. Postupuje přitom od obecného ke konkrétnímu. Poněkud neproporcionálně působí pasáže věnující se termínu mentální retardace (4 kapitoly – 16 stran) a pasáže věnující se edukaci (1 kapitola – 3 strany). Teoretickou část celkově hodnotím jako dobrý kompilát odborných textů, nicméně bez pokusu o jejich kritickou analýzu. V textu autorka pracuje s četnými odbornými zdroji, jde však spíše o souhrn parafrází rozličných autorů, jen s minimální vlastní analýzou.

Praktická část je standardně věnována popisu metodologie výzkumného šetření, jeho realizaci a interpretaci výsledků. S ohledem na to, že jde o bakalářskou práci, oceňuji volbu několika výzkumných metod; tvorba kazuistik na základě provedených rozhovorů s rodiči a dále realizací rozhovorů s učiteli.

Omezení spatřuji ve výstavbě výzkumného vzorku. **Autorka k tomu poskytla jen velmi kusé informace a mohla by se tomu věnovat o obhajoby, tj. jak, v souladu se zásadami metodologie pedagogického výzkumu sestavila soubor – rodiče a jak soubor – pedagogové.**

Za problematickou shledávám způsob interpretace dat získaných od rodičů kvantitativním způsobem (grafy) při vzorku čítající 3 respondenty. Autorka mohla interpretovat slovně v textu.

Díky vhodné volbě výzkumných metod a respondentů – aktérů výzkumů, bývala mohla autorka více těžit a provést určitou triangulaci a diskuzi kolem dat nasbíraných od obou skupin respondentů.

V kapitole 9 autorka předkládá shrnutí výsledků, ale věnuje se pouze míře naplnění cílů. Výsledky a shrnutí nejsou dostatečně objasněny a nenaplníjí také požadavky validity a reliability. Výzkumné šetření, byť má zcela zjevné opodstatnění a jeho téma je velmi aktuální a nosné a s velkým potenciálem, působí jako „nedotažené“ do konce, což je velká škoda.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA

V práci je patrné základní členění na část teoretickou a část praktickou. Návaznost jednotlivých částí práce je zjevná, autorka používá odborný jazyk. Text je psaný přehledně, s dobrou úpravou a bez gramatických chyb. Odkazování na odborné zdroje až na malé nedostatky (viz níže) odpovídá bibliografické normě.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE

Práce je celkově dobře zpracovaná. Zvolené téma považuji za vysoce aktuální a relevantní pro studium obecné i speciální pedagogiky, Učitelství pro MŠ nevyjímaje. Autorka poskytla dobrý kompilát odborných zdrojů a prokázala dovednost vytvořit metodologii (byť s jistými nedostatky) a zrealizovat jednoduché výzkumné šetření. Rovněž se snažila se o interpretaci výsledků svého výzkumného šetření. I přes četné nedostatky (viz níže), splňuje bakalářská práce požadavky na ni kladené, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Navrhuji předběžné hodnocení

DOBŘE

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY

- V úvodní části se věnujete vymezení termínu mentální retardace a shledáváte ho za totožný s termínem postižení („Termín mentální retardace neboli mentální postižení ...“). Je tomu opravdu tak?
- Dále v textu odkazujete na Lechtu (2016) a správně konstatujete, že v mezinárodním kontextu byl termín nahrazen termínem intelektové (mentální) postižení. **U obhajoby věnujte prosím pozornost důvodům, proč k tomu dochází a zda k tomu dochází opravdu pouze v kontextu mezinárodním.** Ve skutečnosti k nahrazení dochází postupně i v ČR a v aktuální odborné literatuře tento termín nacházíme již spíše v souvislosti s diagnostikou, nikoliv při realizaci rozhovorů s dotčenými osobami, tj. neformálními pečujícími či např. se samotnými lidmi s mentálním postižením. **Jak jste ke komunikaci s aktéry výzkumného šetření (rodiče, pedagogové) přistupovala Vy a jakou terminologii jste v souvislosti s tím používala?**

Formální připomínky:

- V textu práce odkazujete na publikaci kolektivu autorů pod vedením doc. Černé. V seznamu bibliografických citací, jakož i v textu je na tuto publikaci odkazováno jako na monografii.
- Kapitola 3.2 Příčiny podle Zvolského – v kapitole se již podle zvoleného názvu odkazujete na autora Zvolského. V textu však odkazujete na autorky Bazalovou a Pipekovou. Jde tedy o sekundární odkazování, které není vhodné. Bývalo by bylo žádoucí odkázat na primární zdroj, tj. skutečně autora Zvolského tak, jak avizujete v názvu (pozn.: obdobně jak tomu činíte v kap. 3.3 Příčiny podle Grossmana).
- Kapitola 4. Podpůrná opatření – v kapitole se věnujete podpůrným opatřením, které vhodně vymezujete. V textu se však vyskytuje zkratka PO bez předchozího vysvětlení např. formou (v dalším textu jen PO).
- Přílohy a jejich číslování – přílohy 1 a 2 je z formálního hlediska žádoucí uvádět vždy na nové stránce. V práci autorka obě přílohy uvedla ihned za sebe.

V Plzni dne: 7. 6. 2020

Mgr. Šárka Káňová, Ph.D.